

Online szexuális zaklatás

Tanári kézikönyv

Útmutató az
óravázlatok használatához

PROJECT deSHAME

Digital Exploitation and Sexual Harassment Among Minors in Europe
Understanding, Preventing, Responding

Co-financed by
the European Union

Online szexuális zaklatás

Tanári kézikönyv

1. A Tanári kézikönyvről	o.2
2. A projektről	o.3
3. Mi az az online szexuális zaklatás	o.2
4. Miért fontos, hogy a fiatalok ismereteket szerezzenek az online szexuális zaklatás jelenségéről?	o.4
5. Útmutató az oktatóknak	o.5
5.1 Az iskola adottságainak átgondolása	o.5
5.2 A tanítási stratégia átgondolása	o.5
5.3 Vedd figyelembe a diákjaid közötti jelenlegi vagy korábbi online szexuális zaklatási eseteket	o.5
5.4 Vedd figyelembe a diákok meglévő tudását, és gondold át, hogy ez hogyan bővíthető tovább	o.6
5.5 Gondold végig, hogy milyen tudással rendelkezel ebben a témában	o.6
5.6 A diákok érdeklődésének felkeltése és megtartása	o.6
5.7 Óra előtti ellenőrző lista, óra utáni értékelés	o.7
6. Az online szexuális zaklatás jelzésének kezelése	o.8
6.1 Hogyan tudom támogatni azt a diákot, aki megosztja velem online tapasztalatait?	o.8
6.2 6.2 Hogyan tudom támogatni azt a diákot, aki megosztja velem online tapasztalatait?	o.8
6.3 Az iskolának kötelessége foglalkozni az online szexuális zaklatással?	o.8
7. A biztonságos légkör megteremtése	o.10
8. Tájékoztató levél minta szülőknek/gondviselőknek	o.11
9. További információ diákoknak - Tájékoztató lap	o.11
10. Online szexuális zaklatás és a jog	o.14
11. További információ	o.15

1. A Tanári kézikönyvről

Mindannyian tudjuk, hogy az internet fontos szerepet tölt be a fiatalok életében. Az interneten barátságok, új kapcsolatok születnek, a szórakozás mellett fontos szerepet tölt be a tájékozódásban, a hírek nyomon követésében, és lehetőséget ad a kreativitásra is.

Sok fiatal számára azonban annak a veszélyét is hordozza, hogy zaklatás, megalázás, ítélezés áldozatává válnak. Mindannyian ismerjük már a cyberbullying, az internetes zaklatás jelenségét, de arról kevesebbet tudunk, hogy ennek milyen gyakran, milyen arányban van szexuális tartalma, szexuális vonatkozása? Az internetes zaklatás hátterében milyen gyakran szerepel szakitás, bosszúból terjesztett szexuális tartalmú pletyka, szexuális tartalmú képekkel való visszaélés, vagy az azzal való fenyegetés?

A kézikönyv célja, hogy információkat és óravázlatokat kínáljon, melyek segítségével a pedagógusok, gyerekekkel foglalkozó szakemberek számára lehetővé válik a fiatalokkal közösen gondolkodni az online szexuális zaklatások egyre gyakrabban előforduló jelenségéről.

A kézikönyvet pedagógusok írták pedagógusoknak, gyerekekkel foglalkozó szakembereknek. Az útmutató kidolgozásában a Childnet International, a Save the Children Denmark, és a Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány szakemberei vettek részt, akik sokéves tapasztalattal rendelkeznek oktatási anyagok fejlesztése terén.

A kézikönyv összeállításakor a deSHAME Projekt 2017-ben folytatott kutatásának az eredményeit használtuk fel, melyben 3000 fiatal vett részt Európa különböző országaiból. Számos interaktív, tanórai keretek között is jól használható feladatot kínálunk, melyek segítséget nyújthatnak a kortársak közötti online szexuális zaklatás jobb megértéséhez, hatékony kezeléséhez.

Kiknek szólnak a feladatok?

13-17 év közötti diákoknak.

Az óravázlatok célkitűzései:

Segítséget nyújtani a pedagógusoknak ahhoz, hogy az online szexuális zaklatás jelenségéről közösen tudjanak gondolkodni a diákokkal.

Biztonságos légkör megteremtése, amiben a fiatalok meg tudják osztani a gondolataikat erről az érzékeny témáról. Figyelemfelhívás és tájékoztatás annak érdekében, hogy az online szexuális zaklatás megelőzhető legyen.

A fiatalok megerősítése és bátorítása, hogy kérjenek segítséget, ha elfogadhatatlan online viselkedést tapasztalnak.

2. A DeSHAME projektről

deSHAME– Kortársak közötti online kizsákmányolás és szexuális zaklatás Európában

Az útmutató az Európai Unió támogatásával, a Childnet International, a Kék Vonal Gyermekkrízis Alapítvány, a Save the Children Denmark, és a Közép Lancashire-i Egyetem együttműködésében jött létre.

A nemzetközi projekt célja, hogy segítse a fiatalokat az online szexuális zaklatás felismerésében, támogatást nyújtson az áldozatoknak a segítségkérésben, továbbá javítsa az ágazatok közötti együttműködést a jelenség megelőzése és kezelése érdekében.

“Nagyon fontos ezzel a témával foglalkozni. Egyre többször előkerül, amikor a diákokkal beszélgetek. Állandóan fenn vannak a neten, és olyan problémákkal szembesülnek, amiket egyedül nem tudnak megoldani. Fontos, hogy a diákok tudják, hogy hogyan tudnak segítséget kérni, mi meg tudjuk, hogy hogyan tudunk segíteni.”

Egy tanár Magyarországról

3. Mi az az online szexuális zaklatás?

Az online szexuális zaklatás olyan nemkívánatos szexuális magatartás, mely internetes felületen történik. Az érintett bárki lehet, ez az útmutató azonban kifejezetten a kortársak közötti online szexuális zaklatás témájával foglalkozik.

Az online szexuális zaklatás számtalan formában megjelenhet, de a zaklatás minden esetben digitális tartalom (fotók, videók, bejegyzések, üzenetek, oldalak) felhasználásával, különböző (nyilvános vagy nem nyilvános) online felületen történik.

Az online zaklatás megalázó, az áldozat számára fenyegető, kizsákmányoló, a negatív hatása pedig hosszan tartó lehet.

A deSHAME projektben az online szexuális zaklatás 4 fő típusát különböztettük meg:

<p>Intim képek és videók beleegezés nélküli megosztása</p> <p>Szexuális tartalmú képek és videók készítése vagy megosztása az áldozat beleegezése nélkül.</p>	<p>Kizsákmányolás, kényszerítés, fenyegetés</p> <p>Az áldozat szexuális tartalmú fenyegetése, online szexuális tevékenységre kényszerítés, vagy szexuális tartalommal zsarolás.</p>	<p>Szexualizált megfélemlítés vagy zaklatás</p> <p>Egy csoport vagy közösség az áldozatot számára megalázó, felkavaró, vagy diszkriminatív szexuális tartalommal zaklatja, és ezzel módszeresen kizárja egy közösségből.</p>	<p>Nemkívánatos sexualizálás</p> <p>Az áldozat nem kívánt szexuális kéréseket, kommenteket vagy tartalmakat kap.</p>
<p>Szexuális tartalmú képek/ videók készítése beleegezés nélkül</p> <p>Szexuális tartalmú képek/ videók készítése beleegezéssel, de megosztása beleegezés nélkül ('bosszú pornó')</p> <p>Beleegezés nélküli szexuális aktus (szexuális erőszak) digitális rögzítése (és megosztása online)</p>	<p>Az áldozat zaklatása, vagy kényszerítése, hogy osszon meg szexuális tartalmú képeket online, vagy az áldozat beleegezés nélküli szexuális aktusba</p> <p>Szexuális tartalmak (képek, videók, híresztelések) megosztásával való fenyegetés</p> <p>Szexuális tartalmú online fenyegetés (például szexuális erőszakkal való fenyegetés)</p> <p>Online bátorítás szexuális erőszak elkövetésére</p> <p>Mások bátorítása szexuális tevékenységben való részvételre, majd ezek megosztása online</p>	<p>Szexuális tartalmakkal összefüggő pletykák, híresztelések, hazugságok online terjesztése egy konkrétan megnevezett személyről, vagy csak valakire célozgatva.</p> <p>Sértő vagy diszkriminatív szexuális nyelvezet használata</p> <p>Szexuális tartalmak megosztása, és a kortársak szexuális zaklatása valaki másnak a személyiségével visszaélve</p> <p>Az áldozat szexuális zaklatásának elősegítése, személyes információk megosztásával</p> <p>Vélt vagy valós nemi identitás, vagy szexuális irányultság miatti zaklatás</p> <p>Testszégyenítés szexuális elemekkel</p> <p>Valaki nemi identitásának, vagy szexuális orientációjának a felfedése, az illető akarata, beleegezése nélkül</p>	<p>Szexuális tartalmú kommentek (például személyes fotó alatt)</p> <p>Szexuális tartalmú "virus marketing", ami arra ösztönzi az embereket, hogy továbbítsák ezeket a tartalmakat</p> <p>Nem kívánatos nyomulás, vagy szexuális szívesség kérése</p> <p>Szexuális tartalmú viccek</p> <p>A kortársak értékelése szexuális kisugárzásuk alapján</p> <p>Semleges képek módosítása szexuális tartalmúvá</p>

Az alábbi tényezőket érdemes még figyelembe venni:

- **Nemek közötti különbségek:** Az áldozatok fiúk és lányok is lehetnek, de a kutatásunkból egyértelműen látszik, hogy az online szexuális zaklatás bizonyos formáinak a lányok könnyebben válnak áldozatává, valamint a lányokat ilyen esetekben jobban elítélik társaik, mint a fiúkat.
- **Sérülékenység:** Különösen veszélyeztetettek azok a fiatalok, akik más valós, vagy feltételezett tulajdonságaik miatt sérülékenyebbek: vélt vagy valós nemük, nemi identitásuk, szexuális orientációjuk, származásuk, vallásuk, pszichés állapotuk, speciális nevelési igényük, vagy fogyatékosságuk miatt.
- **Offline viselkedések:** Az online szexuális zaklatás könnyen összefonódhat más káros szexuális viselkedéssel, és offline szexuális zaklatással is.
- **Előfordulási gyakoriság:** Az online szexuális zaklatás különböző formái gyakran párhuzamosan történnek olyan online felületeken, ahonnan a tartalmak könnyen újraoszthatók.

4. Miért fontos, hogy a fiatalok ismereteket szerezzenek az online szexuális zaklatás jelenségéről?

Növekvő kihívás

A deSHAME projekt kutatása szerint a Magyarországon élő 13-17 éves fiatalok **29%**-a tapasztalta az elmúlt egy év során, hogy egy kortársáról meztelen képeket osztottak meg az interneten. A fiatalok **26%**-a arról számolt be, hogy szexuális irányultságáról, vagy viselkedéséről pletykákat, hazugságokat terjesztettek online, és **21%**-uk volt tanúja annak, hogy mások profilokat, csoportokat hoztak létre a közösségi médiában azért, hogy szexuális tartalmú képeket, hazugságokat terjesszenek egy kortársukról

Több mint a szexting

Az online szexuális zaklatás számos különböző tevékenységet foglal magába, a szexting ezek közül csak az egyik. A szexting egy összefoglaló kifejezés, melynek szintén sokféle formája lehet. Előfordulhat, hogy egy személy úgy dönt, hogy meztelen képeket küld valakinek, akiben megbízik, de az illető engedély nélkül másokkal is megosztja azt. Ide tartozik, ha valakit azzal zsarolnak, hogy a meztelen képeit kiszivárogtatják a családtagjainak, barátainak, és így akarják kényszeríteni valamire. Az is előfordul, hogy egy meztelen kép terjed az interneten valakinek a neve alatt, de valójában az adott képen nem is ő látható.

A legtöbb megelőző vagy figyelemfelhívó program arra koncentrálna, hogy hogyan lehet elkerülni az érzékeny képek vagy tartalmak megosztását. Ennek az a kockázata, hogy az áldozatot hibáztatjuk, és nem kap elég hangsúlyt a bizalmával visszaélő személy felelőssége.

Nem jelentik elegendően, nem kérnek segítséget

A tapasztalatok azt mutatják, hogy sok fiatal tanúja online szexuális zaklatásnak, vagy saját bőrén, áldozatként tapasztalja meg ezt, de gyakran nem jelentik az eseteket, nem kérnek segítséget. A deSHAME projekt kutatása szerint a fiatalok **32%**-a figyelmen kívül hagyja az online szexuális zaklatást, ha vele történne, és mindössze **13%** beszélne egy tanárával.

Hatással van a fiatalok lelki egészségére

Az online szexuális zaklatás mindenkire másképpen hat, azonban a negatív hatásoktól az áldozatok és a szemlélők is hosszú távon szenvednek.

Hogyan érzik magukat az áldozatok?	Miért fontos, hogy a fiatalok ismereteket szerezzenek az online szexuális zaklatás jelenségéről?
<ul style="list-style-type: none"> • Megfélemlítve • Kizsákmányolva • Kényszerítve • A méltóságát megsértve • Megalázva • Elítélve • Feldúltan • Szexualizálva • A neme vagy szexuális orientációja miatt hátrányosan megkülönböztetve • Saját magukat érezhetik bűnösnek, illetve hibásnak a történetekért 	<ul style="list-style-type: none"> • Fontos, hogy megértsék, mitől lesz egy párkapcsolat egészséges online és offline. • Azért, hogy az egészséges testképük és önbizalmuk fejlődjön. • Azért, hogy a lelki egészségüket és jóllétüket megóvjuk. • Azért, hogy elkerülhető legyen a tanulmányaik elhanyagolása.

Az iskolai közösségek nem csak képesek a fiatalokat támogatni ezekben a helyzetekben, de ez kötelességük is. Fontos, hogy az iskola egy olyan közösségi kultúrát teremtsen meg, melyben a diákok egymás iránti kölcsönös tisztelete alapérték nemcsak az osztályteremben, hanem az egész iskolában. Ez az attitűd tud átszivárogni az online térbe is.

 Ismételt áldozattá válás: Nagy a veszélye annak, hogy a zaklató tartalom nem tűnik el, bármikor újra megjelenhet az online térben.

 “Van úgy, hogy valakit bántanak a neten, de aztán abbahagyják. A hatása viszont megmarad. Nem tudhatod, ha máskor is megosztasz valamit, megint ez fog történni? ”

Lány, 16 éves

5. Útmutató az oktatóknak

5.1 Az iskola adottságainak átgondolása

- Szánj időt a diákok megismerésére, bizalmas légkör megteremtésére az osztályban, vagy az adott csoportban. A biztonságos légkör az alapja annak, hogy érzékeny témákról is tudjatok beszélgetni, közösen gondolkodni.
- Beszéljess a kollégáiddal a témához kapcsolódó tapasztalataikról, jó gyakorlatokról. Gondoljátok át, hogy mi jelenthet kihívást ebben a helyzetben.
- A szakmai munkaközösség tagjait is vond be a beszélgetésbe, mond el, hogy miért tartod fontosnak, hogy ezzel a témával foglalkozzatok, beszéljétek meg, van-e lehetőség további képzéseken való részvételre, vagy más szervezetekkel való együttműködésre.
- Az online szexuális zaklatás bonyolult és összetett probléma, ami nemcsak a programban résztvevő diákokra, hanem a pedagógusokra is hatást gyakorol.
- Ez nehézséget is okozhat, ugyanakkor azt is jelzi, hogy ezzel a témával foglalkozni kell.
- Ellenőrizd, hogy az iskolából hozzáférhetőek-e a deSHAME eszköztár anyagai. Az eszköztárban használt terminológia miatt lehet, hogy az iskola tűzfala blokkolja a weboldalt. Ha szükséges, egyeztess az iskola vezetésével és rendszergazdájával, hogy hozzá tudj férni az anyagokhoz.

5.2 A tanítási stratégia átgondolása

- A diákoknak valószínűleg van saját véleményük az online szexuális zaklatásokról, vagy azért mert már tapasztalták, vagy mert rendszeresen látják a közösségi oldalakon. Nézetek és tapasztalataik érvényesek, ezért támogatni kell őket abban, hogy saját gondolataikat és következtetéseiket nyíltan és őszintén mondják el.
- A pedagógusok helyzetükből adódóan könnyen megmutathatnak új nézőpontokat is a diákoknak. Azonban fontos, hogy ez kellő figyelemmel történjen, hogy a fiataloknak legyen ideje átgondolni az új véleményeket, és tudjanak reflektálni azokra.
- Hasznos lehet, ha nemcsak ebben a helyzetben, hanem más órák során is a nyílt kommunikációt képviselni.
- Segíts a diákoknak új kommunikációs stratégia kialakításában. Például, ahelyett, hogy valakit bunkónak neveznek, inkább írják le az adott viselkedést és azt, hogy ettől, hogy érzik magukat: „az, amit mondtál nagyon felzaklatott, és megalázó volt”.
- Ismertesd meg a diákokat az értő figyelem eszközeivel. A nyitott kérdések, az információk tisztázása és újragondolása, a beszélgetések összefoglalása

a segítő beszélgetés olyan technikái, amelyek hozzájárulnak, hogy a diákok valóban megértsék egymást.

- A személyeskedés és az ítélkezés nem segít. A deSHAME projekt kutatása szerint, a fiatalok számára az nehezíti meg a leginkább a segítségkérést online szexuális zaklatás esetén, hogy szégyellik a helyzetet, amibe kerültek (44%). Meg kell nyugtatni őket, hogy nem megszégyenítéssel, vagy ítélkezéssel fognak találkozni, ha segítséget kérnek, hanem támogatást kapnak az iskola dolgozóitól.

Az óra előtti ellenőrző lista és az óra után kitöltendő értékelés segíthet abban, hogy a megtartott foglalkozásokat értékelj.

5.3 Vedd figyelembe a diákjaid közötti jelenlegi vagy korábbi online szexuális zaklatási eseteket

- A foglalkozások előtt gondold végig, hogy vannak-e olyan diákok a csoportban, akik érintettek lehetnek, és beszéljess velük. Mondd el nekik, hogy miről lesz szó a foglalkozás során, és beszéljétek át, hogy a diák hova fordulhat további segítségért, ha szükséges. Akár az iskolán belül, például a gyermekvédelmi felelőshöz, vagy a foglalkozást követően az oktatóhoz, az iskolapszichológushoz vagy az iskolán kívül, a Kék Vonalhoz, a pedagógiai szakszolgálathoz, vagy a rendőrséghez.
- A foglalkozások elején és végén is mondd el a diákoknak, hogy hova fordulhatnak segítségért. A következő hetekben többször is emlékeztess őket arra, hogy milyen lehetőségek állnak a rendelkezésükre, ha támogatásra van szükségük.
- A foglalkozás előtt fontos emlékeztetni a diákokat a csoportszabályokra. Mondd el, hogy miért fontosak ezek a szabályok és hivatkozz ezekre, ha nem megfelelően viselkednek.
- Az alapszabályok mellett az iskolai házirendet is érvényes, mint minden órán.
- A foglalkozások előtt értesítsd az iskolai gyermekvédelmi felelőst, vagy az iskolapszichológust, hiszen előfordulhat, hogy egy érintett diák további támogatásra szorul. Ha valamelyik diákot érintettsége miatt túlságosan felzaklatja a foglalkozás, érdemes megbeszélni az iskolapszichológussal, vagy egy másik kollégával, hogy legyen elérhető a diákok számára.

5.4 Vedd figyelembe a diákok meglévő tudását, és gondold át, hogy ez hogyan bővíthető tovább

Vedd figyelembe, hogy a diákok mit tanultak korábban az egészséges kapcsolatokról, beleegyezésről, érzelmi rezilienciáról, internetbiztonságról, és gondold át, hogy ez az téma hogyan kapcsolódik az eddigi tudásukhoz, tapasztalataikhoz.

Az eszköztár elemeinek ajánlott sorrendje a következő:

Iskolagyűlés-1.tanóra-2.tanóra-3.tanóra-4.tanóra-
Kortársak által vezetett workshop

Minden szakasz kiegészíthető további filmekkel, vagy rövid játékokkal.

5.5 Gondold végig, hogy milyen tudással rendelkezel ebben a témában

Úgy tűnhet, hogy az internet és az online technológiával kapcsolatos tudás természetes a fiatalok számára. A pedagógusok bizonytalannak érezhetik magukat a foglalkozások vezetése során, hiszen a diákjaiktól eltérő online tapasztalatokkal rendelkezhetnek, ezért fontos figyelembe venni a következőket:

- A technológiai tudásnak, gyakorlati ismereteknek fontos szerepe van, de egyéb tényezők, mint a barátságok, a romantikus kapcsolatok, a kortárs csoportok dinamikája, a szélesebb társadalmi hatások és a tizenévesek kísérletező természete mind szerepet játszhatnak abban, hogy a fiatalok hogyan viselkednek az interneten. Azok a tanácsok és útmutatások, amiket tanárként, felnőttként tudsz nyújtani, az online helyzetekben is hasznosak.
- Azok a helyzetek, amelyekkel a fiatalok szembesülnek, sokszor párhuzamosan zajlanak az online és az offline térben egyaránt. A fiatalok ezért nem gondolják, hogy túl nagy különbség lenne a kettő között.
- Az internet azonnali és megosztható jellegéből adódóan a fiataloknak sokszor idői nyomás alatt, gyors döntéseket kell hozniuk, amikor egy nehéz online helyzetet próbálnak kezelni. A foglalkozások során beszélgethetsz velük arról, hogy ezekben az esetekben milyen választási lehetőségeik vannak, és ezek milyen következményekkel járnak.

5.6 A diákok érdeklődésének felkeltése és megtartása

A fiatalok sokszor szakértőnek tekintik magukat az internet világával kapcsolatban és sok szempontból valóban azok is. A pedagógusok úgy érezhetik, hogy a fiatalok "kikapcsolnak", amikor az online biztonság témája kerül szóba, de vannak stratégiák, amelyekkel fel lehet kelteni, illetve fenn lehet tartani a diákok érdeklődését:

- Ösztönözd a nyílt beszélgetést, a vélemények megosztását nemcsak az online szexuális zaklatással kapcsolatban, hanem minden, az internetbiztonságot érintő kérdésben. Érdekes pozitív beszélgetésekkel kezdeni, megtudni, hogy mit szeretnek a diákok online csinálni, mik a kedvenc alkalmazásaik, játékaik, és miért.
- A fiatalok szívesebben foglalkoznak ezzel a témával, ha kortársaik véleményét is hallhatják. Teremtsetd meg annak a lehetőségét, hogy a diákok egymástól is tanulhassanak.
- Kérdd meg a diákokat, hogy a szerepeket felcserélve, ők tanítsanak Téged, osszák meg Veled a tudásukat. Ha komolyan veszed a véleményüket, és valódi érdeklődést mutatsz, ők is nyitottabbak lesznek arra, hogy megosszák Veled az élményeiket, problémáikat.
- A foglalkozások során legyen lehetőségük behozni a saját tudásukat, tapasztalataikat és véleményüket. Az online szexuális zaklatás soha nem fekete-fehér, hanem sok különböző tényező összessége.
- Különböző tanítási és tanulási stílusokat alkalmazz, amelyek hatékonyan bevonják az összes tanulót - az eszköztárban lévő feladatok interaktívak, könnyen módosíthatók, és jó kezdő pontjai lehetnek egy vitának, beszélgetésnek.
- Az eszköztár feladatait úgy terveztük, hogy mindenki számára használhatóak legyenek. Ha úgy érzed, hogy egy feladatot át kell alakítania, hogy jobban megfeleljen a diákok igényeinek, nyugodtan tedd meg. A Project deSHAME eszközkészlet szabadon letölthető az iskolák és ifjúsági csoportok számára. A tanulási tervek könnyen letölthetők a weboldalunkról, bár a munkalapok nem módosíthatók PDF formátumban.

✓ Óra előtti ellenőrző lista

Cél

- Az óra célja (az órák céljait megtalálod az óratervekben):
- Hogyan illeszkedik ez az óra a korábbi, és a tervezett foglalkozásokhoz?

Tanulási célok, eredmények

- Mit szeretnék, hogy a tanulók magukkal vigyenek erről a foglalkozásról?
- Az óra után a diákok mit kell, hogy tudjanak a gyakorlatban? (Legyen egyértelmű, egyszerű, és reális)

A pedagógus tudása

- Utánanéztem a témának?
- Átnéztem az óratervet, a mellékleteket, és az egyéb eszközöket?
- Beszéltem a kollégáimmal, akik ötletekkel, tanácsokkal segíthetnek nekem?
- Vannak olyan témák, amik elbizonytalanítanak? Ha igen, hogyan tudnám megerősíteni a tudásom?

A diákok érzelmi jólléte, biztonsága

- Vannak olyan témák, amelyek különösen felzaklathatják, vagy megérinthetik a diákokat?
- Vannak olyan diákok, akik érzelmileg különösen érintettek? (Áldozatok, elkövetők vagy szemlélők)
- Hogyan tudom az érintett diákokat támogatni?
- Hogyan tudom érzékenyen megközelíteni ezt a témát?
- Hogyan tudom kezelni az esetleg kialakuló feszültséget, konfliktust?
- Fel vagyok készülve arra, ha egy diák hozzám fordul segítségért, nekem jelez egy problémát? Hogyan fogom azt a helyzetet kezelni?

✓ Óra utáni értékelés

Cél:

- Sikerült elérni az óra célját?
- Ha igen, mi segítette ebben a tanulókat? Ha nem, min kell változtatnom?

Tanulási célok, eredmények

- Mit visznek magukkal a diákok?
- Mi az, amit a diákok a megtudtak, és használni tudnak az óra után?
- annak olyan területek, amelyekkel kapcsolatban a diákoknak téves elképzelései, vagy további kérdései, voltak? Hogyan tudok kitérni ezekre a következő órán?

A pedagógus tudása

- Úgy érzem, hogy a tudásom elegendő volt?
- Voltak olyan témák, kérdések, amelyekről jobb lett volna nagyobb tudással rendelkezni? Mik voltak ezek? Hogyan tudhatnék meg többet ezekről?
- Tudtam azt képviselni a diákjaim felé, hogy rendben van, ha nem tudnak mindent, és hogy hol tudnak bővebben utánanézni a kérdéseiknek?

A diákok érzelmi jólléte, biztonsága

- Hogyan reagáltak a diákok a témára?
- Voltak olyan helyzetek/témák, amelyek különösen felzaklatták a diákokat? A vezetési stílusom alkalmazkodott ehhez?
- Voltak olyan tanulók, akiket felzaklattak az órán elhangzottak? Hogyan támogattam ezeket a diákokat? Milyen további segítségre van szükségük?
- Hogyan kezeltem az óra alatti feszültséget, konfliktust? Ugyanez a megközelítés működhet a jövőben is, vagy szükséges változtatnom?
- Jelzett nekem valaki konkrét problémát, érintettséget? Megfelelően tudtam kezelni a segítségkérést?

6. Az online szexuális zaklatás jelzésének kezelése

A kézikönyv és a tanórák egyik fő célja az online szexuális zaklatási esetek bejelentésének a növelése.

Ha a bejelentések/segítségkérések száma növekszik, az azt jelenti, hogy az iskola jó stratégiát alkalmaz annak érdekében, hogy megfelelően kezelje a kortársak közötti online szexuális zaklatást.

6.1 Hogyan tudom támogatni azt a diákot, aki megosztja velem online tapasztalatait?

- Mielőtt belevágsz az online szexuális zaklatás jelenségével kapcsolatos foglalkozások szervezésébe, bizonyosodj meg arról, hogy alaposan ismered az iskola gyermekvédelmi szabályzatát és tudod, hogy milyen lépéseket kell tenned egy bejelentés esetén.
- Ha egy diák megoszt Veled valamit, ami aggodalommal tölti el az online térben, függetlenül attól, hogy ezek szexuális tartalmú pletykák, rosszindulatú híresztelések, vagy meztelen képek kizsarolása megfélemlítő üzenetekkel, az esetet az iskola szabályzatát követve kell kezelni.
- Ha egy diák Hozzád fordul segítségért, erősítsd meg abban, hogy ez egy nagyon pozitív lépés a részéről, és tudod, hogy komoly nehézségeket, félelmeket kellett leküzdenie ahhoz, hogy lépni merjen. Ajánld fel, hogy a jelentési folyamat további részeiben is támogatni tudod, főleg, ha szükség van az eset további jelentésére, vagy külső szereplő bevonására (pl. rendőrség).

6.2 Mit tehetsz, ha arra gyanakszom, hogy a diákok szexuális tartalmakkal zaklatják egymást az interneten?

A projekt deSHAME kutatása szerint a fiatalok számos olyan akadályt látnak, melyek miatt nehézséget jelent számukra az online szexuális zaklatás bejelentése. Ne feledkezz meg ezekről a nehézségekről, akkor sem, ha azt gondolod, hogy a zaklatás a diákjaid között zajlik, de még nem fordultak Hozzád segítségért, nem jelentették az esetet.

Top öt legnagyobb gátló tényező, ami miatt a 13-17 év közöttiek nem kérnek segítséget:

- T1 Túl kínos lenne (56%)
- 2 Aggódnak, hogy a szülők eltiltanák őket az internethasználatától (49%)
- 3 Aggódnak, hogy őket fogják hibáztatni (48%)
- 4 Tartanak a következményektől (47%)
- 5 Aggódnak, hogy még jobban rájuk szállnak (44%)

Ha azt gondolod, hogy egy diák online szexuális zaklatásban érintett-függetlenül attól, hogy ezt jelentette, vagy sem- az iskola gyermekvédelmi szabályzatának megfelelően járj el.

Az #5 gátló tényező, ami miatt nem kérnek segítséget:

Ha egy kortársak közötti online szexuális zaklatási eset az iskolában kiderül:

1. TMinél előbb továbbítani kell az esetet az iskola gyermekvédelmi felelőséhez. ↓
2. Annak, aki a bejelentést fogadta, írásos feljegyzést/ jegyzőkönyvet kell készítenie az esetről.. ↓
3. A gyermekvédelmi felelős esetmegbeszélést kezdeményez. ↓
4. Az érintett fiatalokkal is meg kell hallgatni (ha lehetséges) ↓
5. A szülők mielőbbi bevonása is szükséges a folyamatba, hacsak nincs nyomós okunk azt feltételezni, hogy a tájékoztatásuk a fiatalt további veszélynek tenné ki. ↓
6. A folyamat során, ha azt gyanítjuk, hogy a gyermek veszélynek van kitéve, azonnali jelzést kell tennünk a helyileg illetékes gyermekjóléti szolgálat, vagy rendőrség felé.

6.3 Az iskolának kötelessége foglalkozni az online szexuális zaklatással?

A gyermekkel napi szintű kapcsolatban álló, köznevelés területén dolgozó személyekre nézve elsősorban a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény és a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet tartalmaz előírásokat. A köznevelés szereplői a nevelési-oktatási intézmény vezetője útján kötelesek az illetékes gyermekjóléti szolgálatot haladéktalanul értesíteni, ha megítélésük szerint a gyermek súlyos veszélyhelyzetbe kerülhet vagy került.

7. A biztonságos légkör megteremtése

1. Csoportszabályok összegyűjtése

A diákokkal közösen gyűjtétek össze, hogy milyen szabályokat kell betartani ahhoz, hogy jól tudjatok együttműködni a foglalkozások alatt. Fontos, hogy ebben a diákok is részt vegyenek, mert így jobban a sajátjuknak érzik, és nagyobb felelősséget tudnak vállalni a betartásukért. Például: hallgassuk meg egymást, adjunk időt mindenkinek, hogy elmondhassa a véleményét, nincs rossz kérdés, minden kérdést fel lehet tenni, úgy reagálunk egymásra, hogy az ne legyen ítélező. Könnyebb megérteni a szabályokat, ha a diákok életkorának megfelelő nyelvezetet használtak, ami lehetőség szerint az elvárt, elfogadott viselkedést írja le: „Támogatjuk egymást”.

2. Egymás elfogadása

Emlékeztessd a diákokat az iskola házirendjére is. Fontos egyértelművé tenni azt az elvárást, hogy tiszteletben kell tartaniuk egymás véleményét, az eltérő kommunikációs stílusokat.

3. Kérdés doboz

Előfordulhatnak olyan kérdések, amiket kényelmetlen feltenni mások előtt. Ha ezeket feljegyzik, akkor a foglalkozás közben, vagy azt követően berakhatják egy dobozba, vagy egy borítékba. Ha személyes választ szeretnének, akkor érdemes őket arra ösztönözni, hogy a kérdés mellé a nevüket is írják le. Kérdéseiket névtelenül is bedobhatják, ha el tudják fogadni, hogy az osztály előtt kapnak rá választ.

4. Az érintettek adatainak védelme

A biztonságos légkör megteremtése azért fontos, hogy a diákok nyugodtan tudjanak beszélni az élményeikről, tapasztalataikról. Ha egy történetet akarnak megosztani magukról vagy valaki másról, jobb, ha egyes szám harmadik személyben beszélnek. Ne mondják ki az érintett igazi nevét, csak egy barátról, ismerősről beszéljenek. Jelezd feléjük, hogy arra is van lehetőség, hogy egy személyes történetet osszanak meg akár a pedagógussal, akár az iskola pszichológusával a foglalkozástól független időben és helyen.

5. Nem kötelező a részvétel

Fontos, hogy a diákok tudják, hogy ha nem szeretnének a foglalkozás valamely feladatában részt venni, bármikor kicsatlakozhatnak, és később visszacatlakozhatnak a csoportba. Néhány diáknak lehetnek személyes tapasztalatai a foglalkozás során átbeszélt helyzetekkel kapcsolatban, és szükségük lehet egy kis időre. Ha egy diák kicsatlakozik a csoportból, győződj meg arról, hogy a számára szükséges támogatás erre az időszakra rendelkezésre áll. Érdemes átgondolni, hogy a foglalkozásból való „kicsatlakozás” miről szól. Lehetséges, hogy az illető érintett az online szexuális zaklatásban, amit után kell követned? Ha egy diák, vagy a szülei úgy döntenek, hogy nem kívánnak részt venni a foglalkozásokon, szükség van –e, egy személyes beszélgetésre, hogy kiderüljön, hogy mi van a döntés hátterében?

6. Ítélezés-mentesség

A foglalkozások célja a nyílt, őszinte beszélgetés. Egyes vélemények vitatottak lehetnek, de fontos, hogy senkit ne lehessen elítélni vagy megszegyeníteni azért, mert valamilyen személyes történetet vagy problémát megosztott az osztállyal. Pedagógusként megerősítheted azokat, akik betartják a korábban megbeszélt szabályokat, és támogathatod őket abban, hogy ezt a többiektől is várják el.

7. A foglalkozások helyszíne

A foglalkozások során a beszélgetésnek fontos szerepe van, ezért érdemes megfontolni az osztályterem átrendezését, hogy ösztönözzük a párbeszédet és a részvételt. Kényelmesebben érezhetik magukat körben ülve, vagy kisebb csoportokban.

Az osztályteremben helyez ki olyan plakátokat, amelyek a további segítő helyek, segélyvonalak elérhetősége is látható, mint például a Kék Vonal telefonszáma. A foglalkozások alatt mutasd be ezeket a segítő helyeket is.

8. Nyelvezet és terminológia

Szakemberként gyakran használunk olyan kifejezéseket, mint **gyermekvédelem, veszélyeztetettség, vagy be-jelentés**, de nem biztos, hogy a diákok pontosan értik ezeket, ezért mindig tisztázzátok a fogalmak pontos jelentését. Ugyanígy, a fiataloknak is megvan a saját nyelvezetük és kifejezéseik, amiket arra használnak, hogy leírjanak egy helyzetet, ez pedig a felnőtteknek lehet idegen. Fontos, hogy használhassák azokat a kifejezéseket, amelyek számukra kényelmesek, érthetőek. A diákokat biztosítani kell arról, hogy következmények nélkül, nyugodtan használhatják azokat a kifejezéseket és nyelvezetet, amellyel az online térben találkozhatnak, mindaddig, amíg ezeket a foglalkozás részeként használják.

Fontos továbbá, hogy segítsük a diákokat azoknak a kifejezéseknek a megértésében, amit akkor hallhatnak, ha jelentenek egy problémát, és megkezdődik a helyzet kezelése.

9. A megosztott történetek, és kérdések kezelése

Figyelj oda, hogy hogyan reagálsz akkor, ha egy diákod olyan történetet oszt meg Veled, ami aggodalommal tölt el. Fontos, hogy próbáld meg elkerülni az ítélezést, akkor is, ha elsőre nehéznek tűnik. A megrázó történetekre, vagy személyes jellegű kérdésekre is próbálj meg nyugodtan és megértően reagálni. Amikor egy diák feltesz egy kérdést, próbálj meg érthető és elfogulatlan választ adni. Ha nem vagy biztos abban, hogy mit válaszolj, először győződj meg róla, hogy jól értetted a kérdést, majd őszintén mond el, ha jelenleg nem tudod a választ. Ajánld fel, hogy utánanézel a kérdésnek és később visszatérhetek rá.

10. Titoktartás és védelem

A foglalkozások alatt fontos az őszinte és nyílt kommunikáció, ugyanakkor a fiataloknak azt is tudniuk kell, hogy az iskolának kötelessége védelmet biztosítani a diákok számára. Emlékeztess őket arra, hogy ha valami olyasmit mondanak el, ami veszélyezteti őket, vagy aminek gyermekvédelmi vonatkozása van, akkor nem ígérheted meg a titoktartást. Lehetséges, hogy tájékoztatnod kell egy másik kollégát (például a gyermekvédelmi felelőst, vagy az igazgatót), hogy egy érintett diák számára a legmegfelelőbb segítséget tudjátok nyújtani. Ilyen esetben az iskola gyermekvédelmi szabályzatát kell követned.

8. Tájékoztató levél minta szülőknek/gondviselőknek

Érdemes felhívni a szülők vagy gondviselők figyelmét arra, hogy néhány alkalommal az online szexuális zaklatás témájával fogtok foglalkozni. Ehhez használhatod a kézikönyvben lévő mintalevelet, amit az iskola igényeinek, követelményeinek megfelelően módosíthatsz.

9. További információ diákoknak - Tájékoztató lap

Fontos, hogy a diákok kapjanak információt arról, hogy hol találnak további információkat, illetve hová tudnak segítségért fordulni az iskolán kívül is. A következő oldalakon ehhez is kapsz segítséget

[Az iskola neve, címe]

[Dátum]

Kedves szülő,

Gyermeke egy olyan foglalkozás sorozaton fog részt venni az iskolában, melynek témája az online bántalmazás egy kifejezetten érzékeny formája, a kortársak közötti online szexuális zaklatás.

A foglalkozások célja, hogy tanulóinknak lehetőségeket biztosítsunk az egészséges, sikeres és boldog élethez szükséges készségek elsajátítására - online és offline egyaránt. A foglalkozások segíteni fogják a diákokat abban, hogy megismerjék a hozzájárulás/beleegyezés fogalmát az interneten, és felismerjék mely viselkedések képezik az egészséges és pozitív kapcsolatok részét, és mely viselkedések nem. A foglalkozások során a diákokat arról is tájékoztatjuk, hogy az iskola hogyan segítheti őket az olyan online események kezelésében, amelyek aggodalomra adnak okot.

Bár nem minden fiatal vesz részt negatív online viselkedésekben, a kutatási eredmények azt mutatják, hogy valószínűleg észlelik ezeket, és ezek a tapasztalatok hatással vannak az egészséges kapcsolatokról és az online interakciókról alkotott képükre.

A szülőknek / gondviselőknek jogukban áll a gyermekeiket kivonni azokról a foglalkozásokról, amelyek nem képezik részét a nemzeti tantervnek. Mindazonáltal reménykedünk abban, hogy minden gyermeknek lehetősége lesz a gondosan megtervezett foglalkozás sorozat keretében megkapni azokat az információkat, amelyek létfontosságúak lehetnek online biztonságuk garantálásához.

Semmilyen körülmények között nem fogunk szexuális tartalommal bíró vizuális példákat használni a foglalkozások során.

Ha nem szeretné, hogy gyermeke részt vegyen a kortársak közötti online szexuális zaklatások prevencióját célzó programunkon, kérem, ezt szíveskedjen jelezni felém a program kezdeti időpontját megelőzően.

Tisztelettel,

(Név)

(Titulus)

Hozzájárulási nyilatkozat

- Beleegyezem, hogy gyermekem részt vegyen a levélben ismertetett foglalkozás sorozaton.

A diák neve

A szülő/gondviselő neve

A szülő/gondviselő neve

Dátum:

Aggódsz az online szexuális zaklatás miatt?

Van segítség...

...és támogatás

Köszönjük, hogy részt vettél az online szexuális zaklatás megelőzését célzó programban.

Kérjük, ne felejtsd el tiszteletben tartani mások magánéletét, és ne oszd meg más személyes tapasztalatait a csoporton kívül.

Kihez fordulhatok segítségért, ha rossz érzéseim vannak, vagy úgy gondolom, hogy valami, ami korábban történt velem az interneten, nincsen rendben?

Ha felzaklatnak vagy aggodalommal töltenek el a foglalkozásokon hallottak, beszélj egy barátoddal, tanároddal, szüleiddel, vagy egy olyan felnőttel, akiben megbízol. Ők tudnak Neked segíteni abban, hogy mit tegyél, hová fordulj további segítségért.

Ha aggódsz, rossz érzéseid vannak, vagy beszélni szeretnél valamiről, ami az órák kapcsán merült fel Benned, megkeresheted:

Itt találsz:

Ebben az időpontban:

További információk az internetbiztonságról:

www.saferinternet.hu

Ahová még fordulhatsz:

KÉK VONAL

A **116 111** hívószámon az egész országból nonstop elérhető ingyenes, anonim telefonszolgálat
www.kek-vonal.hu

YELON

A Yelon egy szexedukációs weboldal és telefonos alkalmazás, ami válaszokat kínál a 10–18 éves fiatalok testképével, kapcsolataival, szexualitásával összefüggő kérdéseire. A chat segítségével a fiatalok névtelenül feltehetik kérdéseiket, és személyre szabott válaszokat kapnak a Yelon képzett szakembereitől.
www.yelon.hu

BIZTONSAGOSINTERNET

A Biztonságosinternet Hotline egy online bejelentő felület ahol az internet használók minden, az interneten talált sértő, káros, illegális tartalmat (beleérte a pedofil, tiltott pornográf tartalmakat), bejelenthetnek – akár névtelenül is.

www.biztonsagosinternet.hu

10. Online szexuális zaklatás és a jog

Az online szexuális zaklatás bizonyos esetei törvénysértők. Az eset kezelésekor mindig figyelembe kell venni azt a speciális kontextust, amiben a kérdéses eset történt.

Az online szexuális zaklatás azon esetei sem elfogadhatóak, amelyek nem sértenek törvényt. A zaklatás nem fogadható el, és nem szabad a kamaszkorral járó viselkedésnek tekinteni.

Zaklatás

Btk. 222. § Zaklatás Online zaklatásról beszélünk, ha valaki többször is bántó, sértő üzeneteket kap az interneten. Kiskorúaknak küldött szexuális tartalmú üzenet (kép, videó, szöveg) is online zaklatás. Ez történhet e-mailen, közösségi oldalon, vagy üzenőfelületeken.

Ide tartozhatnak azok az esetek, amikor gyermekek szexuális jellegű megkereséseket kapnak, vagy kiskorúakra tesznek szexuális jellegű megjegyzéseket.

Zaklatás bűncselekménye miatt a sértett, vagy a sértett jogi képviselője tehet feljelentést.

Hozzájárulás nélkül hozzáférhetővé tett tartalmak

Akkor beszélhetünk hozzájárulás nélkül hozzáférhetővé tett tartalomról, ha valakiről olyan képet, videót töltenek fel az internetre, amihez nem járult hozzá, nem adott engedélyt, illetve ha személyes adatait az engedélye nélkül tették közzé.

Ptk. 2:45. § A becsülethez és jóhírnévhez való jog

Ptk. 2:48. § A képmáshoz és a hangfelvételhez való jog

Btk. 226. § Rágalmazás

Btk. 226/A. § Becsület csorbítására alkalmas hamis hang- vagy képfelvétel készítése

Btk. 226/B. § Becsület csorbítására alkalmas hamis hang- vagy képfelvétel nyilvánosságra hozatala

Btk. 227. § Becsületsértés

Gyermekpornográfia

Pedofil tartalomnak minősül az a fénykép, videófelvétel, ami 18. életévét be nem töltött személyt olyan helyzetben ábrázol, ami alkalmas lehet arra, hogy másban felkeltse a nemi vágyat. Btk. 204. § Gyermekpornográfia

Egy aktuális eset jogi értelmezése nehéz, sok körülménytől függ. Egy adott eset értelmezéséhez további konzultációkra lehet szükség. Az iskola vezetése mellett tájékoztatásért fordulhatsz az Internet Hotline-hoz (www.internethotline.hu) vagy a Hintalovon Gyermekjogi Alapítvány Gyermekjogi Központjához (gyermekjog@hintalovon.hu).

11. További információ

Az online szexuális zaklatással, az internetbiztonsággal és a gyermekvédelemmel kapcsolatban továbbihasznos anyagokat találsz itt:

kek-vonal.hu

saferinternet.hu

yelon.hu

biztonsagosinternet.hu

nmhh.hu/internethotline

hatter.hu

nane.hu

PROJECT
deSHAME

deshame.eu

© 2018 Project deSHAME

(Childnet, Save the Children Denmark,
Kék Vonal, UCLan). All rights reserved.

Ne Hagyd
Szó Nélkül!

Lépjünk
Fel Együtt!

Állítsuk meg az online szexuális zaklatást.